

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4:50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

A CUI E ȚARA?

După vorbirea lui Polonyi se impune de sine întrebarea: A cui e țara? A cui e țara aceasta, în care locuim și noi trei milioane de români, pentru care de atâtea ori ne-am vărsat sângele și pământul căreia e sfințit de lacrimile și suferințele părinților noștri de atâtea secolii? Cine sunt aceia care stăpânesc, care poruncesc aici, după voiața cărora se îndreaptă toate?

Polonyi zice: Francmasonii și jidovii vă stăpânesc pe voi și pe toate sămânțiile creștine. Sunteți atâtea milioane de creștini în țara ungurească, istoria, tradițiile acestei țări creștine sunt toate, coroana are crucea deasupra, toate nu folosesc nimic, sunteți mulți dar nu numărați nimic, sunteți ca oile fără păstor, ura, invidia, răzburarea, vă țin în continuu război unul cu altul. În situația aceasta vine al treilea care urcă el pedestalul, ridicat pentru voi. Și de acolo din înălțime vă îndeamnă și mai mult la război unul în contra celuilalt, paralizându-vă astfel puterile reciproc și asigurându-și el domnia înainte. Durere, că acest al treilea, stăpânitorul a toate, nu e prietinel vostru. Nu numai prietinel nu e, dar mai mare și primejdios dușman n'a avut nicicând creștinismul și în special catolicismul, ca pe francmasoni. Să vedem numai: În anul 1887, la propunerea unui *preot reformat*, care și astăzi e în funcțiune, a fost detronat Dumnezeu, pe care îl știam până acum, că e ziditorul a toate. Francmasonii francezi au scos noțiunea lui Dumnezeu și credința în nemurirea sufletului din statutele lor și au e-nunțat următoarele: „Francmasonăria e o biserică, *contrabiserică bisericii catolice*; e ceialaltă biserică, biserică ereselor, aceea biserică a

cugetării libere, care e opusă catolicizmului, dogmatismului și ortodoxiei.“

Cuvinte destul de limpezi, ca biserică cea mai extinsă și mai puternică din toată monarhia, biserică catolică să fie în curat cu dușmanul acesta neîmpăcat, ce în chip așa categoric îi declară război. Că chiar biserică catolică a esitat a lua lupta cu acest primejdios dușman, se explică din împrejurarea că mulți dintre fii săi cei mai aleși sunt membrii și dincolo, unde stau sub o disciplină de fier, cum închipui nu se poate la alte societăți. Că ce disciplină poate să domnească acolo se vede din faptul, că pe Bárcy, primarul orașului Pesta, l-au citat francmasonii ad *audiendum verbum* pentru un articol publicat în „Magyar Figyelő“, în care debutează pe lângă susținerea școlilor confesionale. Pentru ilustrare Polonyi citează jurământul, ce-l pun francmasonii progresiști, din care estragem următoarele: „Eu jor, că nici cu peana, nici prin semne, cuvinte, gestiuri sau altcum nu voi tradă, nici voi scrie, nici voi scobi în peatră sau metal, nici voi tipări nimic din cele, ce mie mi-s'au încredințat până acum, nici din acele, ce mi-se vor încredința în viitor. Mă leg la aceasta cu pedeapsa, la care mă supun, dacă nu mă voiu ține de cuvânt, anume, ca să mi-se arză buzele cu fier roșu, să mi-se taie mâna, să mi-se smulgă limba, să-mi taie gâtul și în sfârșit, ca corpul meu în una din ședințele fraților francmasoni, până ce lucră și primesc un nou membru în sânul lor, să fie spânzurat spre rușinea necredinței mele și spaima celorlalți. În sfârșit să fiu ars, iar cenușa să mi-o împrăstie în vânt, ca nici urmă să rămâie din tradarea mea“.

Astfel știe societatea aceasta ocultă să țină disciplină în sinul său și să păstreze cel mai desăvârșit

secret despre toate acelea, ce se petrec acolo. Secretul acesta e atât de mare, încât și foile lor oficioase, edițiile și cărțile publicate de ei se pot căpăta numai cu mare greu, ba chiar și numerii oficioși ai revistelor lor, se păstrează în muzeul național sub alte numiri, pe cari nu le știu, decât cei inițiați. Polonyi, pe când era ministru de iusticie a pus tot aparatul de stat în mișcare, ca să știe, că în Ungaria câți francmasoni sunt și câte loge și n'a putut afla.

Ce privește pe membrii acestei societăți, aceștia sunt datori a se sprijini și a se apăra unul pe altul chiar și cu jertfirea vieții.

Inchipuiți-vă acum societatea aceasta primejdioasă, că dă mâna cu celalalt dușman de moarte al creștinismului, cu jidanii și îndată veți înțelege, că de ce în această țară nefericită presa e anticreștină și coruptă, de ce somitățile politice și literare sunt stăpânite de un duh păgân, fiindcă sunt toți francmasoni sau stau serviciul aceluia. Că cei mai celebri oameni ai Ungariei sunt astăzi francmasoni, ne-o spune Polonyi. Natural, că așa să ajută împrumutat francmasonii cu jidovii. Numai așa se poate explica, că în Budapesta bunăoară jidovii au ajuns la majoritate absolută în magistrat. Iată ce spune Polonyi în privința aceasta: „În anul 1869 au fost în Budapesta 44.890, în anul 1888 70.228, în anul 1890 102.227, în anul 1900 166.198, în anul 1906 186.046. Creșterea aceasta a jidovilor se explică prin faptul, că cei mai mulți sunt veniți din Galizia și Bucovina, pe cari în Pesta îi plasează semenii lor pe unde numai se poate. La magistrat stau lucrurile astfel: Sunt 400 de membrii în comitet, dintre cari 198 jidani (123 viriliști, ceialalți aleși) și 202 creștini. E însă lucru știut, că soarta orașului o

hotăresc voturile membrilor suplenți, cari sunt jidovi, așa e natural, că orașul Pesta e în mâinile jidovilor. Așa se explică, că în comisiunile orașului sunt în toate majoritatea jidovi. Astfel: în comisiunea administrativă sunt 6 creștini 14 jidovi, în cea sanitară 14 creștini 16 jidani, comisiunea bibliotecară 3 creștini 6 jidani, în cea de comunicație 3 creștini 4 jidani, în cea a scâlzilor 12 creștini 14 jidani, în cea pentru tăierea cărnii 7 creștini 14 jidani etc. O mai interesantă statistică nici nu se putea. E clar ca lumina soarelui, că Budapesta e în mâinile jidovilor, că aceștia sunt susținuți și sprijiniți de puternici lor aliați și amici de francmazoni în contra poporației creștine. Și dacă e drept că Parizul e Franța, tot aceasta o putem zice despre cele mai multe capitale ale țărilor. De duhul ce eradiază de acolo tresaltă toți până la periferii. Ce însă vom putea aștepta noi dela așa elemente jidovești și jidovite? Vom putea aștepta pace, liniște, progres și bunăstare? Vom putea aștepta dreptate, echitate și ascultare dela presa lor? Vom putea aștepta o iustă considerare a cauzei noastre drepte, o ascultare imparțială a gravaminelor noastre? Va putea fi vorba de vre-o apropiere, de vre-o pace, despre care atâta s'a scris în zilele noastre? Așa! Cetiți

discursurile lui Tisza și vedeți cum pe încetul să întoarcă la ogașia veche a șovinismului și ce mult nu mai samăna Tisza de azi cu acela de dăunăzi dela Oradea-mare? Și suntem curioși chiar, când îl vom putea vedea pe Tisza dând cu pumnul în masă și amenințând cu zdrobire naționalitățile. Căci Tisza e puternic, e cuminte, se pare că nu-i pasă de nime, dar de presa judeo-francmasonă are și el respect. Aceasta pe mulți i-a ridicat și pe mulți i-a trântit în tină. Și francmasonii și jidovii nu vreau să fie pace în țara aceasta. Atunci ce s'ar alege din domnia lor?

Vom avea șef religios român în Macedonia?

— Scrisoare particulară pentru „Unirea” —

Toți Românii de pretutindeni, și în special Macedonenii, așteaptă cu nerăbdare rezultatul ce-l va căpăta delegațiunea poporului din partea Patriarhiei grecești, referitor la acordarea unui șef religios român.

O parte dintre frații noștri macedoneni sunt foarte optimiști, bazându-se pe șvonul, ce s'a acreditat pentru reluarea relațiilor diplomatice dintre România și Grecia, că dușmănia dintre aceste două națiuni s'a cam îndulcit într'u cât-va, și Grecii se vor lăsa, de rândul acesta, a fi mai împăciuitori.

Altă parte, și cea mai numeroasă, dintre frații noștri e cu totul pesimistă, bazându-se pe trecut.

Nu știm până în prezent, care din aceste două curente va triumfa; însă dacă ne vom răzumi de trecutul nostru, când sub regretatul luptător Apostol Mărgărit s'a încercat în două rânduri, a se trimite la Constantinopol delegațiuni din partea comunităților românești, spre a cere dela Patriarhul grecesc autorizarea înființării unui episcopat românesc, asemenea și sub urmași lui Apostol Mărgărit s'a încercat a se cere recunoașterea drepturilor legitime ale poporului, știm cu toții ce efect au avut aceste demersuri, pe lângă Patriarhia grecească, care a răspuns categoric cu obișnuitul ei refuz de „non possumus”.

Prin urmare luându-ne după trecutul nostru, inclinăm și noi spre idea pesimismului.

Naște acum întrebarea, în momentele actuale, când în Imperiu lucrurile s'au schimbat spre bine, Patriarhia grecească veni-va la sentimente creștinești și dănsa, față de noi Români, cari ne-am adresat din nou printr'o numeroasă comisiune de delegați din sânul poporului, de a lua în considerare legitimele noastre cereri, — sau va fi intrasigentă ca în trecut, refuzându-ne și de data aceasta, când lumea creștină luptă la unirea bisericilor ortodoxe cu biserica mamă din Roma, și când vedem că printre Episcopii bisericilor ortodoxe grecești este un curent salutar la unirea celor două biserici creștine de răsărit și apus; după cum în vara anului 1909, la un prânz dat în cinstea Arhiepiscopului catolic din Naxos Leonard Printeze, pe lângă mai mulți episcopi și reprezentanți clerici și laici, au luat parte la acest prânz și: episcopul ortodox de Syros și Tenos, Atanasios Leventopoulos, care cu această ocaziune a zis între altele: „Doresc, ca duhul dragostei creștinești să unească pe toți creștinii sub un singur păstor (vezi revista din

FOIȚA.

Vestitorii credinței.

In Sudan și Sahara.

(Continuare și fine).

Când se bolnăvește unul dintre membri și nu își poate lucra pârțica de pământ, lucrul lui împărțesc ce-i sănătoși între ei. Un astfel de caz s'a întâmplat și anul trecut, când membrul bolnav a primit din recoltă întocmai ca ceilalți.

În acest spirit religios trăiesc tinerii noștri din Sudan.

* * *

Pe lângă Mossi, care încă se țin de coloniile misionarilor e mare miseria și uneori bântue chiar și foametea,

Mai anul trecut a fost o foamete grozavă care a secerat mulți oameni, anul acesta (1909) locuitorii s'au mutat pe teritoare mai bune astfel oă recolta a fost mai bună.

S'a ivit însă altă primejdie, vărsatul cel mare — căruia i-au căzut jertfă mai mulți dintre indigeni. Din cauza lipsurilor și a foametei, construcția lor s'a debilitat mult, astfel că nu e mirare dacă o boală contagioasă are atâtea victime. De lecuit

nu eră nici pomenire, a intervenit însă autoritățile și le-a succes ca în 3 luni să depărteze primejdia aceasta.

Cărările Domnului sunt tainice, dar se poate vedea că numai după multe încercări, primește sufletele acestor rătăciți, la sine. Pentru aceasta ne rugăm și noi din inimă.

Pe coloniile din Sudanul francez de prezent se află 11 stațiuni misionare, 44 misionari, 11 călugărițe și 14 cateheți.

Numărul celor botezați e de 991, cei cari vor să se boteze 1672, în 11 școli sunt 212 băieți și 31 fetițe. Sunt 8 azile și 11 spitale unde se îngrijește de 15.229 bolnavi. În anul 1909 s'au botezat 98 adulți, 72 copii, s'au miruit 42 și s'au cununat 16; tot în anul acesta s'au spovedit și cuminecat 15.993.

În prefectura apostolică din Ghardaia, părinți își trimit copii mai bucuroși la școlile părinților misionari decât la școlile de stat. Din cauza asta misionarii își dau silința în toate privințele ca școlile statului, cele fără nici o credință, să nu întrecă într'u nimic pe ale lor.

Pentru copii mai mărișori se țin prelegeri seara, pentruca să poată cunoaște mai deaproape pe părinții misionari. Uneori prelegerile acestea se țin cu imagini proiectate de cinematograf.

Cultura și încreștinarea femeilor se datorește călugărițelor. O fac aceasta în

două chipuri, sau că merg ele la femei, sau că le adună la ele acasă și le învață mai multe lucruri de mână.

Spre scopul acesta, călugărițele au arangeat niște odăi largi și mari, și au ajuns la rezultate frumoase, căci cu exemplul lor de bunătate și blândete, le pot câștiga mai ușor pentru încreștinare.

Fetele sub conducerea călugărițelor lucrează cu zel la niște covoară mari.

* * *

Un caz trist s'a întâmplat în Uargla. Dintre patru misionari, doi sa îmbolnăvit de ferbințeli și au murit. Asemenea a murit și urmașul lor trimis întru ajutor. I-a ajuns și alte încercări, din cauza secetei, pământul nu a produs aproape nimic, astfel 10 litre de bucate le vând cu 12 franci

Din norocire, misionarii dau de lucru la multe familii, și astfel foametea nu-e tocmai așa mare.

Sămânțele nomade s'au susținut în jurul El-Golea aproape 6 luni, în decursul acestui timp misionarii i-au cercetat pe toți în șetrile lor, apucând ori ce ocazie bine venită de a-i putea aduce pe aceste firi a drumurilor și pustiului, la calea cea dreaptă.

Copii și cei mai tineri vin bucuroși la coloniile misionarilor, unde spunându-le câte-o povestire din biblie sau câte-o lecție morală, adevărurile credinței încep a

K/πολ Καθολικὴ Ἐκκλησία Nr. 15 Iulie 1909 pag. 696) Prin dragoste la unice!?

Până în prezent n'a răsuflet nimic în urma prezentării comisiei românești; dar bănuim că, ca și în trecut, vom avea aceeași decepție și refuz din partea Patriarhiei cu „non possumus“, deoarece din atitudinea presei grecești, și din nenorocire o parte din presa turcească, pusă în serviciile elenismului, se constată, că grecii au început a da semne de protestare în contra noastră, prezentând această chestiune arzătoare, nu ca o dorință legitimă a întregului popor românesc din Imperiu, ci ca o atitudine a spiritorilor din partea propagandei românești.

Spre a ne edifica mai bine de curentul cercurilor patriarhiste în această privință, nu avem decât să urmărim presa grecească, care a început în cor cu o parte din presa turcească să ne prezinte în fața lumii, că în Imperiu nu există o adevărată chestiune românească în înțelesul pur al cuvântului, ci o manifestare din partea unor salariați de propagandă română din România. (Câtă nerușinare din partea acestor oameni!)

În adevăr, iată ce inexactități debutează prin presa lor grecii, tocmai acum în momentele de raliere dintre România și Grecia.

(Va urma).

Memoria lui Iosif St. Șuluțu, trebuie să o păstrăm pentru totdeauna în mijlocul nostru și mai ales în sinul „Asociațiunii“, pentru care aproape exclusiv a trăit în spre amurgul vieții sale frumoase. De aceea s'a ivit ideea, ca să se rescumpere cununile pieritoare, ce ar fi fost să se depună pe sicriul venerabilului prezident. În scopul înființării unui fond, ce ar purta numele răposatului și ar fi dedicat unui scop literar. După cât știm, începutul acestui fond s'a

făcut deja în Sibiu, din prilejul înmormântării, și așteptăm, ca biuroul „Asociațiunii“ să facă o acțiune publicistică în favorul ideii. Memoria lui Iosif St. Șuluțu merită să se perpetueze și în acest fel.

Pomenirea lui Stefan Havași.

În 6 Aprilie n. s'au împlinit 2 ani de la moartea acestui filantrop, care a pus temelia noii biserici românești, ce este a se ridica în capitala vechiului Ardeal. An de an memoria faptei lui se celebrează în mijlocul credincioșilor noștri din Cluj. Astfel în Duminică trecută s'a celebrat parastas pentru repositul Stefan Havași și protopopul Dr. *Elie Dăianu* a recitat o frumoasă predică din acest prilej. Oratorul a stăruit astă dată a arăta o virtute, prin care s'a ridicat Stefan Havași: „cumpătul“ și „cruțarea“. atât de necesare poporului nostru de pretutindenea.

Correspondințe.

Misiuni populare în Vereșmort.

Reuniunea de misiuni din Blaj, la invitarea preotului: *Iuliu Căpălnean*, a ținut în Vereșmort misiuni populare împreună cu exerciții spirituale, din 30 Martie până în 2 Aprilie, sub conducerea neobositului părinte spiritual: *Ștefan Roșian*.

Pentru poporul din Vereșmort, zilele aceste au fost adevărate zile de sărbătoare. Nu mi s'a dat în viața mea, să văd atâta pietate și însuflețire pentru tot ce e bun și sfânt, din partea poporului nostru. Deși a fost timpul lucrului, totuși nu a fost un singur om în această comună, care să nu fi luat parte la aceste misiuni.

Când să da prin clopot signalul de adunare, cete de bărbați și femei, de feciori și fete îmbrăcați în haine de sărbătoare, alergau din toate părțile satului spre biserică, unde ascultau cu cea mai mare oviație învățăturile date din partea preoților.

În 30 Martie s'au ținut exerciții spirituale pentru preoți, din partea părintelui: *Ștefan Roșian*, la cari au asistat preoții din tractul Arieșului cu protopopul: *G. Pop*, și câțiva preoți din tractul Uioarei, cu protopopul: *E. Pop*. În aceeași zi după-amiază s'au mărturisit toți preoții și la 6 oare p. m. după „Paraclisul P. V. Mari“ s'a ținut predică de introducere, din partea părintelui: *Ștefan Roșian*. Vineri în 31 Martie a predicat de patru-ori, după fiecare serviciu divin, *Vasile Cerghizan*, preot în Corpadia.

Sâmbătă în 1 Aprilie a predicat de trei-ori preotul *V. Cerghizan*; iar de două ori, odată pentru copii în școală și odată pentru popor în biserică părintele: *Ștefan Roșian*. Ziua de Duminică a fost cea mai înălțătoare, în decursul căreia a vorbit tot părintele *Ștefan Roșian*.

După terminarea sf. liturgii, s'a făcut procesiune la cimitir, unde s'a sfințit o cruce frumoasă, ridicată în amintirea acestor zile sfinte și s'au făcut rugăciuni pentru morți. La procesiune a luat parte popor din 14 sate din împrejurime. La sfârșit părintele *Roșian* a ținut o predică de încheiere. După ce s'a stropit tot poporul cu apă sfințită, s'a reîntors în aceeași ordine la biserică. Duminică după-amiază s'a făcut și „Maslul“ pentru bolnavi, la care au participat bolnavi și din împrejurime.

Mărturisirile s'au început de Vineri după-amiază și s'au continuat până Duminică seara. O parte din poporul mărturisit s'a împărțit cu sf. Cuminecătura Sâmbătă, iar

fi primite mai cu blândețe. Să sperăm că Dumnezeu va aduce belșug pe urma sămânței aruncate!

Mărtiriul din Manciuura.

Părintele misionar *Bourlès* a fost cea dintâi victimă a epidemiei.

De atunci ciuma a mai secerat încă două victime din sinul misionarilor. Cel dintâi a fost părintele *Delpal*, a cărui moarte o descrie așa de frumos tovarășul său *Mutillod*. Scrisoarea acestui din urmă n'a apucat s'ajungă însă în Europa, când firul telegrafic anunțase deja, că murise și el.

Iată scrisoarea lui *Mutillod*:

Părintele *Delpal*, acest apostol însuflețit, a murit la 27 Ianuarie. În 26 Ianuarie am fost să-l cercetez, când preotul chinez *Iacob Ciang* îl împărțise cu sfințele taine. — Se vede, că trecuse prin mari suferințe, dar era totuși la conștiință, și vorbea destul de liniștit. Spre seară, după-ce luă medicină, părea că starea i-se întoarce în spre bine; pulsul îi bătea mai regulat și începeam să nădăjduim în întremarea lui. Spre ziua însă situația i-se agravă foarte mult, respirația îi era greoaie și abia putea să vorbească. — Era, cu toate acestea, conștient. Ne înțelegem prin gesturi și când îmi ceru informații asupra timpului, îi răspunsei: „Iubite părinte *Delpal*, sunt patru ore, și azi e vineri, ziua în care Mântuitorul a murit pe

cruce. Oferă-i Lui suferințele și viața ta, împreunându-le cu suferința și jertfa eroică a lui *Isus*“.

Clătină din cap în sămăn, că m'a înțeles. În curând să începă agonia, care fu scurtă și fericitul părinte adormi în Domnul.

Părintele *Delpal* a venit în Manciuura în 1897, mai înainte fusese în Pa-iensu, unde învăță limba chineză. El a avut fericirea de a ridica o biserică frumoasă în colonia misionarilor. Chiar se pregătea acum, să zidească o casă parohială și o nouă biserică în Hu-lan, făcuse deja toate pregătirile pentru acest scop, dar providența divină nu l-a lăsat să-și ducă în deplinire și acest plan.

Îmi vine aproape să-l invidiez pentru moartea lui fericită, deși pierderea lui este o mare lovitură pentru misiunea noastră. Atât el, cât și părintele *Bourlès* erau în deplină vigoare trupească și calitățile distinse de cari dispuneau ne îndreptățiau să nădăjduim dela ei o muncă deosebit de rodnică pe terenul misiunilor.

Și iată s'au dus amândoi, în două săptămâni. Durerea noastră e cu atât mai mare, cu cât ne e teamă, că șirul victimelor se va sporî, căci ciuma grasează cu adevărată furie în districtele Tzi-tzi-kar și Ghirin.

* * *

Teama părintelui *Mutillod* s'a adevărat în curând. A murit și el în curând.

Iată ce ne scrie vicariul *Lalonyer*: Părintele *Mutillod* a mers în Hu-lau să cerceteze pe tovarășul său bolnav de ciumă. După moartea părintelui *Delpal* a mai rămas trei zile acolo, ca să îngrijească funerariile. Când, după trei zile s'a reîntors, purta în sine germele înfricoșat al epidemiei. Ajuns acasă, i-se făcă rău încât abia putu să celebreze liturgia în ziua următoare.

Când m'am dus să-l cercetez, am observat numai decât, că e foarte grav. Știa foarte bine, că are să moară, să împărțasi cu sfințele taine, pe deplin conștient, și muri liniștit în seara de 1 Februarie.

Am rămas acum cu totul singur și probabil voiu întovărăși și eu pe soții mei de suferință.

Implinească-se voia lui Dumnezeu!

Părintele *Mutillod* a dus o viață într'adevăr sfântă, și a muncit foarte mult pentru ridicarea clerului indigen — și credem, că-și va fi luat răsplata meritată în ceruri. A lăsat în urmă-i un gol imens. Nu mai avem misionari și așa va trebui, probabil, să închidem seminarul. Și cu ce nădejdi priviam la clericii noștri, încredințați că părintele *Mutillod* va crește din ei preoți adevărați, cari ne vor ajuta în munca noastră atât de grea!

Ci părintele *Mutillod* a murit, și speranțele noastre s'au spulberat în vânt...

(Va urma).

altă parte Duminecă. S'au mărturisit cu totul la 8—900 persoane.

Deie bunul Dumnezeu, ca misiunile acestea atât de binefăcătoare și folositoare pentru poporul nostru să se răspândească cât mai tare, căci eliberând poporul de multele vicii și patimi; desigur, că poate înainta atât pe terenul economic, cât și pe cel cultural.

Sinoadele protopopești.

Vicariatul Făgăraș.

La 4 Aprilie s'a ținut în școala confesională română unită din Făgăraș, sinodul de primăvară, participând la el și reprezentanții poporului câte doi din fiecare comună, deasemenea și învățătorii. A fost deschis de vicarul *Iacob Macavei*. După numirea unui notar ad hoc în persoana preotului *Niculae Vijoli* din Netatu, s'a făcut un scurt raport despre câteva schimbări întâmplătoare în personalul clerului din vicariat și între învățători. Preoți au repausat doi, anume *Matei Florea* din Iași și *Axente Geamăn* din Rucăr în decursul anului. Dintre cele pertractate în acest sinod, țin să relevăm următoarele:

Ca dizertant a fost preotul tânăr din Riușor *Valeriu Opreș*, care a citit meditația sa sub titlul „*Adauge-ne nouă credință*” accentuând cu deosebire importanța ce trebuie să o dea însuși preotul chemării sale preoțești, făcându-se exemplar al turmei sale și al obștei peste tot. Dizertantul a fost bine apreciat, și aplaudat. — Preotul *Victor Stoica* care eră și dânsul insinuat cu o dizertație a rămas să și-o țină în sinodul proxim viitor.

Pentru a se face alegerea de membrii în Senatul școlastic districtual, s'a suspendat ședința pentru 10 minute. După redeschiderea ei s'a făcut o propunere prezentată de preotul *Moise Brumboiu* din Tohanul-vechiu asupra persoanelor: *Valeriu Comșa* din Copăcel, *Max Recean* din Vaida-Recea, *Niculae Vijoli* din Netatu, *Ioan Fulicea* din Șinca-veche ca ordinari și *Valeriu Opreș* din Riușor ca suplent, toți preoți; *Dr. Nicolae Șerban*, deputat Făgăraș, *Iacob Popeniciu* protopretor penz. din Vinea-infer. *Dr. Liviu Pandrea* avocat din Făgăraș, *Dr. Ioan Neamțu* adv. din Șiercaia, ca ordinari și *Dr. Titu Perța* medic din Făgăraș ca suplent, dintre mireni; iar dintre învățători *Octavian Pop* din Vad, *Eustochie Crișian* din Șinca-veche, *Valeriu Langa* din Vinea-inf.; *Vincentiu Fărcaș* din Ileni ca ordinari și *Gheorghe Comănar* din Făgăraș ca suplent.

Stabilirea venitelor protopopești, resp. vicariali s'a concretizat biroului sinodului.

La punctul: propuneri, s'a ridicat preotul din Vad *Ioan Bunea* și a propus iar sinodul a primit unisono: Să fie rugat Prea Ven. Conzistoriu Mitropolitan din Blaj ca să intervină pentru regularea congruei preoțimii unite deodată și pe aceiași măsură cu a celorlalte confesiuni, deasemenea și pentru adausul de cvinvenale. Tot dânsul a accentuat lipsa de a se cere pe seama preoțimii eliberarea билетelor cu preț de jumătate pe calea ferată. Preotul din Ohaba *Ioan Crișian* a propus, iar sinodul a primit unanim, să fie rugat P. Ven. Conzistoriu a interveni, ca să se rebonifice preoțimii taxele ce sunt plătite ori de a se plăti în viitor la fondul deficienților, precum și taxele ce se percep ca dare de venit urcată, îmbunătățiri la cari preoțimea

este îndreptățită în urma ordinațiunii lor mai înalte, tot așa la bani de cvartir. Terminată fiind ordinea de zi, preoțimea s'a dus la s. biserică unde ne-am mărturisit cu toții la 5 preoți, cei mai bătrâni

Nu pot trece cu vederea a nu pomeni un incident înduioșător, la care am fost cu toții părtași și anume: preotul deficient și de 8 ani orb cu totul, *Niculae Mărdan* din Muchendorf, care venise și el să se mărturisească, a ținut — pe semne, ca un fil de cântec de lebedă. — a ne spune cu glasul tânguios și aproape stins câteva cuvinte de adio și totodată de învățătură, cari cuvinte prin aceea, că au fost spuse chiar de dânsul ca orb, ni-au umplut inima de înduioșare și ne-au făcut să cugetăm — chiar azi — la deșertăciunea multor lucruri din lume.

Țin să mai amintesc că la această adunare au luat parte în persoană între alții, dnii: deputat *Dr. N. Șerban* și *Iacob Popeneci*.

Correspondent.

Tractul Morlaca.

Joi în 23 Martie st. n. a. c. s'a ținut sinodul de primăvară în Morlaca. S'au dezbătut afacerile curente iar la urmă s'au primit două propuneri de înasămnatate: una a pâr. *Romonțan* din Mărgău, prin care se urgitează rezolvirea, definitivă a chestiei salarizării preoților și se cere eliberarea de bilete cu preț redus pe căile ferate pentru preoții-cateheți; iar cealaltă propunere, primită cu unanimitate, e un protest în contra organelor civile, cari de o bucată de vreme comunică în afaceri oficioase cu învățătorii noștri confesionali, încolind oficiile parohiale.

După terminarea sinodului s'au ținut exerciții spirituale pentru preoți din partea Prea cuvioșiei sale Pâr. *Leon Man*, egumenul mănăstirii dela Prislop.

Misiunile populare, ținute tot în Morlaca în zilele de 23, 24, 25, 26 Martie au avut un succes strălucit. Au fost conduse tot de părintele *Man*. Biserica spațioasă a Morlăcii a fost în mod permanent archiplină. Au luat parte la Sf. Misiuni peste 3000 de credincioși din Morlaca și satele învecinate. În procesiune au venit dela Mărgău, Bociu, Muierău, Săcuieu, Molosig și Bologa. Pietatea cu care s'au oficiat sfințele slujbe, mai departe oratoria excelentă a părintelui călugăr încă din ziua a doua a adunat atât de mulți credincioși, din toate părțile, încât biserica și curtea ei a fost de dimineața până seara — permanent plină. Cu toate, că au fost zile de lucru, aceia, cari la început au venit numai din curiozitate chiar și din depărtări, nu s'au mai putut despărți de biserică, ci cu zile întregi de arândul au stat cum au putut în Morlaca. S'au mărturisit și cuminecat peste 1500 credincioși, între cari foarte mulți de aceia, cari nici de zece ani nu s'au mai mărturisit.

Iată, câtă sete este în poporul nostru de învățăturile dumnezeiești! Iată, cu cât foc aleargă la izvorul de vieată dătător al Evangheliei lui Hristos!

În ziua ultimă, Duminecă, a fost o aglomerare de popor atât de mare, încât sf. liturgie a trebuit să se celebreze afară, sub cerul liber. Numai Dumnezeu știe, câte lacrimi s'au vărsat în aceste zile sfinte, câte lacrimi de adevărată penitență. Când însă părintele *Man* a rostit cuvântul final, la ci-

mitir, n'a fost ochiu care să nu lăcrimeze și n'a fost om, care să nu regrete, că s'au sfârșit atât de curând... S'a citit binecuvântarea arhierescă, după care părintele protopop mulțamește în termeni călduroși P. C. Sale pentru ostenelele depuse în vestirea adevărului. Iar părintele *Man*, răspunzând, îndeamnă pe cei prezenți să facă să vieze Hristos în inimile lor!

Așa s'au sfârșit sfințele Misiuni din Morlaca, despre cari numai o palidă icoană am putut să dau. Experiențele câștigate în aceste zile au lipsă de o prelucrare mai amănunțită — care — poate va ajuta Dumnezeu să se infăptuiască nu peste mult. Și până atuncea însă doare, ca munca începută întru luminarea celor ce sunt întru întunec, să se continue, căci — numai în acest chip vom putea să promovăm adevăratele interese ale neamului nostru românesc.

Reviste.

Din carnetul alor noștri. —

„N. Fr. Pr.” dă știrea, că contele ministru prezident *Khuen Héderváry* și ministrul de războiu *Hazai*, s'au înțeles cu ministrul prezident austriac br. *Bienerth* asupra nodului gordian maghiar. În privința limbii de armată au convenit în următoarele: limba germană, ca oficială, în cazuri penale să se folosească întotdeauna, când acuzatul pricepe nemțește, iar cea maghiară, numai la cazul, când pârătul n'ar pricepe, decât ungurește. — Pentru eventualitatea însă, dacă delicentul n'ar pricepe nici una din numitele limbi, să se useze de interpret.

Montenegro și Albanezii. —

Se vestește cu siguranță, că între revoluționarii albanezi ar fi și soldați activi din Montenegro. — Poarta să fie trimisă cerculare către toți ambasadorii, prin cari atrage atențiunea marilor puteri asupra Montenegrului, care, împotriva promisiunilor, nu observă neutralitatea.

Maroc. Vre-o trei mii de berberi au atăcat capitala Fez. —

Franța și Spania s'au aliat astfel, ca pentru cazul, dacă în Fez ar deveni primejdioasă situația europeanilor, să iee împreună măsurile de lipsă.

Știrea se desminte ulterior.

Arabia. Turcii au suferit grea înfrângere în Arabia. O mare seamă de revoluționari au prins în capcană o trupă turcească de vre-o 1800 inși și au nimicit-o. Revoluționarii au ocupat stațiunea *Naderi*, iar din tabăra turcească de 3 re-

gimente de acolo numai 15 inși s'au putut refugia. — Turcii nu mai au, decât două stațiuni de seamă.

China. În orașul de frunte Canton a izbucnit răsmirița din cauza, că guvernul a numit de procurator pe un principe mangiur. Guvernul a trimis miliție în Canton și a declarat starea de asediu.

Spania. În districtul Malaga o parte a locuitorilor s'a resculat și a proclamat republica. Au atacat și casarma sentinelei civile. Cinci sunt vătămați. — S'au trimis munițiunile de lipsă la fața locului.

Noutăți.

Din dieceza Lugojului. În Dumineca Floriilor va fi hirotonit intru preot în catedrala din Lugoj clericul absolvent: *Atanasie Pantea*.

11 Aprilie și posta. Din pricina sărbătorii oficioase din 11 Aprilie — în oficiile postale din țară s'a observat ordinea de zi de Duminecă. — Deci nici ziarul nostru, deși complect pregătit și adresat deja la 5 ore d. a., n'a putut fi expedit, după cum am fi dorit noi.

Pentru noua biserică din Cluj au mai binevoit a trimite daruri în timpul din urmă acești binevoitori creștini: P. Lupaș, Sumurduc 10 c. G. Hui Cluj 2 c. 20 b. S. Marian și soția sa Maria 2 c. A. Filip Cluj, 1 c. V. Ghișan Cluj 7 c. I. Godolan, proprietar Giula-telec 10 c. „Un credincios” 5 c. Dr. A. Muntean cand. de adv. Szász-Réghen 50 c. „Bihoreana” inst. de credit Oradea-mare 500 c. Total: 587 cor. 20 fil. Primească toți binefăcătorii creștini expresiunea sincerilor mulțumite din partea noastră și Dumnezeu să le răsplătească cu darurile sale cerești. Cluj, la 10 Aprilie n. 1911. Pentru curatoratul bisericesc: *Dr. Elie Dăianu*, paroh și protopop.

Amintirea sf. Ieronim. În biblioteca muzeului arheologic din Spalato s'a făcut mai nou un despărțământ special, merit pentru a cuprinde tot ce se știe și se va mai scrie despre sf. Ieronim. — În vederea acesteia se face apel către toți amatorii de patrologie, să comunice numitei biblioteci toate datele și notițele din cărțile despre acest sfânt părinte, câte numai le cunosc.

Jertfa unui preot. Într'un spital din Valenția zăcea bolnav un muncitor, părintele alor cinci băeți, — care numai prin înlocuirea unei mai mărișoare bucăți din piele putea fi mântuit de moartea sigură. S'a oferit chiar preotul lui, ca să-l scape de moarte și s'a supus operațiunii chinuitoare, lăsând să-i taie din braț o fâșie de 16 cm. lungă, 4 cm. lată și 1 mm. de afundă. Preotul eroinic n'a lăsat nici măcar să fie narcotizat.

Mulțumită. Direcțiunea institutului de credit și economii „Dacia” din Orăștie, a binevoit să ne voteze 200 Cor. din profitul anului 1910, care sumă ni-a străpu-so astăzi pentru zidirea unei biserici nouă. Pentru această binefacere primească mulțumitele noastre cele mai sincere. Orăștie la 11 April 1911. *Dr. Valeriu Traian Breeniu*, paroh și protopop.

Comitetul național. Comitetul executiv al partidului național românesc se întrunește săptămâna aceasta la Budapesta, spre a desbata mai multe chestii interne.

Oaspeți distinși. În nr. de azi scrie „Gaz. Tr.” din Brașov: Aseară au sosit în orașul nostru d. I. L. Caragiale și G. Coșbuc, venind dela București. Salutăm pe distinșii oaspeți în mijlocul nostru.

Iuriști în grevă. Iuriștii turcești s'au pus în grevă din pricina deciziei ministerial, care a urcat timpul studiilor dela patru la cinci ani.

D. Popovici, învățător din comuna Cuvin com. Aradului pentru o vorbire pretinsă agitatorică de an vara, a fost destituit din slujbă. Ce-a mai fost și asta?

Carmen Sylva despre Petőfi. — Un colaborator al ziarului „N. Fr. Pr.” primit fiind în audiență la regina României, a predat acesteia două cărți, dintre cari una era traducerea germană a poeziilor lui Petőfi. — Regina să se fie bucurat mult de cadou, promițând, că va savura cu deosebită plăcere creațiunile ilustrului poet.

În Tokio au ars zile trecute cinci mii de case, rămânând șase mii persoane fără de adăpost.

Carnegie, renumitul propagator al păcii universale, a declarat, că e aplicat a pune o fundațiune cu rentă anuală de 500.000 dolari, zi: 250.000.000 coroane întru promovarea păcii mondiale.

200 oameni. Din Bombay se telegrafiază, că într'un sat indian, la o petrecere populară, s'a aprins localul, în care erau 500 de indigeni. Având edificiul, construit în mare parte din trestie, numai o esiră, 200 de inși și-au găsit mormântul amar în flăcări.

Apă. În comitatul Aradului apele ce au eșit din alvia râurilor, în urma ploilor intense, s'au revărsat peste pământurile mai multor comune. Comuna Silindia stă de câteva zile împresurată de apă.

America. Duminecă seara în 9 l. c. au sosit în Brema, iar alaltăieri în Ruttka vre-o 1500 de muncitori săcui. La întrebarea cum de s'au reîntors din America, au răspuns, că scumpetea traiului nu era în nici un fel de proporție cu câștigul, la care ajungeau. Mai mulți emigranți stau gata a se reîntoarce.

Mort în scaunul penitențiar. În comuna, Hercegszántó parohul latin a fost apoplexiat sub timpul mărturisirii credincioșilor. L-au înmormântat Duminecă, petrecut fiind la odihna vecilor de mult public condolent.

Iarăș unificarea calendarelor. Din Eperieș se scrie: Episcopul rutean unital diecezei de Eperieș, din considerare față de încercările mai nouă ale guvernului de-a unifica călindarele, a lansat cercular către protopopi. Li provoacă să concheme preoțimea în sinod și să desbată în merit chestia unificării calendarelor, luând în protocol decise pozitive asupra întrebărilor: 1) Dorește oare preoțimea și află de oportună unificarea calendarelor; 2) Cum e dispus poporul și cei de alte confesii față de această pornire; 3) Ce-ar zice poporul, dacă unificarea calendarelor s'ar efectui prin simplă ordonare? Protocolul luat să se susțină ordinariatului până în 10 Maiu. La noi — românii: uniți și neuniți???

Apanaj. Din Belgrad, capitala Sârbiei, vine șirea, că guvernul sârbesc a ajuns la rezon cu privire la apanajul pentru copii

regelni Petru. În budgetul anual se vor elimina astfel din caz în caz câte 240.000 denari. Din această sumă clironomul Alexandru va primi anual suma de 100.000, iar principele George și principesa Elena câte 60.000. Proiectul de altcum mai așteaptă desbaterea în scupcină.

Telefon între Paris și Bpesta. După încercarea de a vorbi pe telefon din Viena până în Paris a succes splendid, iar din 20 l. c. încolo legătura aceasta telefonică se va da spre folosință publică, se vor face încercările de lipsă, pentru a legă și Pesta cu Parizul imediat. Pentru cei curioși se spune și aceea, că la caz de va reuși legătura, o convorbire de trei minute dintre Bpesta și Paris va costa 10 franci. — Scumpă minune!

Frigul încă n'a încetat pretutindenea. Se mai semnaleză zăpadă ori ploaie rece cu vifore și fulgere din Zsmbolya, Beciche-recul mare, Ujvidék, Szekszárd, Nagytapolcsán, Seghedin, Timișoara, Caransebeș, Jaszbereny, Reșica, Óbecse, Szarvas, Keszthely scl. La noi în Blaj azi dimineată s'a însemnat puțin, dar iarăș s'a înnorat; presiunea climaterică e peste zi e încă binișor de mare.

Apel pentru cultură românească. Recomandăm atenții cetitorilor noștri acest apel: *Spectate Domnule!* Multe și mari greutăți au apăsât umerii poporului nostru credincios mai ales în timpul din urmă. După străduințe îndelungate și jertfe însemnate, am putut asigura pe sama s. noastre biserici niște intravilane cu case parohiale. Conformându-ne dispozițiilor nouălor legi școlare, am asigurat salariile ambilor noștri docenți, din puteri proprii, cu toate că numitele salare se urcă la însemnata sumă de 3000 coroane anual. Astfel, sleiți materialicește, ne află ordinul înaltului ministru de culte și instrucțiune publică, prin care deoparte, excepționând actualul nostru edificiu școlar ca necorespunzător legii, de altă parte, sub amenințarea de a ni se închide școala, ne îndrumă, ca până în primăvara viitoare să ne îngrijim de zidirea unei școli nouă, întru toate corespunzătoare. Acest ordin ministerial ne amenință cu primejdia unei catastrofe. Atât scurtțimea timpului, cât și faptul că un edificiu școlar, cu două sale de propunere, și întru toate corespunzător legii, pe lângă tot materialul de zidire, ce vom presta în natură, necesitează 18.000 coroane, deci o sumă pe care n'o putem avea nici cum, ne-aj face să desperăm, dacă n'am avea nădejdea, că inimile generoase, cu zorul pe care ni-l dau numai primejdiile mari, ne vor întinde grabnic ajutor. Drept aceea apelăm la inima nobilă și la spiritul de jertfă al Spectat D-Voastră, rugându-Vă, ca apreciind jertfele și sfertările ce facem pentru mântuirea școlii — comoara noastră națională, să binevoiti a ne întinde un ajutor, care fiți încredințați, că nicăiri nu ar fi mai binevenit. Având cea mai deplină încredințare, că inima generoasă a Spectat D-Voastră, nu va trece neascultat glasul nostru de durere pentru soartea unei școli române primejduite, asigurându-Vă de cea mai perfectă stimă rămânem: În numele senatului școlastic gr. cat. Al Spectat D-Voastră devotați: Șard (Sárd, Alsófehérmegye), în 10 Martie 1911. *Enea P. Bota* paroh, *Aurel Pop* Inv.

Prognoză. În prospect: vreme schimbăcioasă; nori și răcoros, ici-colo cu umezaală.

Atragem atențiunea On. public cetitor asupra anunțului dlui EUGEN NICOLĂ, de pe pagina 8-a a ziarului nostru și recomandăm cele cuprinse acolo tuturor celor ce doresc înaintarea spre bine a industriei românești.

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

23

— Văzut-ai vre-una mai frumoasă decât Danusia?

Iurand ascunzându-și fața în mâni zise:

— Am văzut dar pe aceea au omorât-o germanii.

— Atunci ascultă-mă — răspuse Zbisko.

— Pe amândoi ne-au ofenzat și trebuie să ne răzbunăm!... Tu nu vei avea un alt luptător și servitor mai credincios; eu încă am crescut în toilul luptelor. Intreabă numai pe fratele, el îți va spune, cum m'am luptat lângă Vilna, cu cavalerii din Frizia. Și pentru Danusia fini voi expune vieța să știu, că mi-o pierd și de o sută de ori!

Iurand își ținea fața încă tot acoperită; iar la urmă, ca și când s'ar fi trezit dintr'un somn greu, zise cam trist:

— Imi convine de tine... Danusia însă nu poate fi a ta. Zbisko privi speriat la Iurand și nu putu zice nici un cuvânt. Danusia, care ascultă cuvintele tatălui său, spunându-i mai de multe-ori, că e mireasa lui Zbisko, sări repede și luă ea cuvântul:

— Tată, nu mă speria!...

Iurand privi de nou la Danusia și fața-i deveni și mai tristă ca mai înainte și nu zise nimic.

— Voesti să te opui voinței lui Dumnezeu?

Iurand răspuse suspinând:

— Dacă va voi Dumnezeu, fata va fi a ta; eu însă nu pot să ți-o dau.

Zicând acestea, luă pe Danusia de mână și ieșiră din sală. — Zbisko voia să-i rețină calea; Iurand să și opri puțin și în urmă declară sărbătorește:

— Îndeplinește-ți obligamentul tău cavaleresc, dar doresc să nu mă mai întreb nimic. Eu nu-ți pot destănuși nimic.

Și cu acestea conduse pe Danusia din sală.

III.

În dimineața următoare principesa Anna Danuta plecă spre casă, iar Zbisko o petrecu. În decursul drumului s'a încercat mai de multeori să ajunge aproape de contele Iurand, care nu se feri de ei, ci după datina cavalerescă i-a permis, ca să se distreze cu Danusia. Dar îndată ce tinărul vorbi de schimbul inelelor și de căsătorie, tăcu numai decât și fața-i deveni serioasă.

Zbisko se întoarse la principesa, dar nici ea nu îi putu da nici o vorbă de mângâiere.

— De sigur în tot lucrul va fi un vot — zise principesa.

— Mie mi-a spus, — zise Zbisko, — că dacă Dumnezeu va voi, Danusia va fi a mea.

— Acelaș lucru mi-l-a spus și mie, — zise principesa. — Eu îți promit, că te voi spijini, după ce știu, că Danusia te iubește. Dar nici tu să, nu-ți uiți de jurământul tău, și să rămâi credincios miresei tale.

— Să mă ajungă mânia lui Dumnezeu, de voi lucra și de voi face altcum, — zise Zbisko infuriat puțin.

— Bine-i, atunci ascultă ce-ți spun. După ce vei petrece pe fratele tău în Bogdaniec, vină la noi și bărbatul meu te va face cavaler. Se poate, că în timpul asta și Iurand își va schimba părerile și de nu va fi ceva vot la mijloc, și el își va da învoirea. Dacă mai târziu te vei lupta împreună cu el împotriva germanilor, te va îndrăgi și mai mult. Și până acum i-ai câștigat simpatia; asta o știu și am experiat-o.

— Aceasta e și intențiunea mea, mărită principesă, — răspuse Zbisko — și după ce tu m'ai și invitat, îți voi satisface în timpul cel mai scurt.

Acum sosi momentul greu al despărțirii. Înainte de toate Zbisko îngenuie mai întâi înaintea principesei și îi mulțumi pentru toate binefacerile: — Anna Danuta îl ridică de jos și îi dăte și ceva medicină pe sama bătrânului Mazko. După aceea se puse în genunchi înaintea Danusiei, îi sărută marginea îmbrăcămintei și îi zise:

— Să nu uiți de mine frumoasa mea! — Să nu uiți de mine tu floare frumoasă din paradis!

Danusia se aruncă în grumazul lui și îi zise:

— Fără tine nu mă duc acasă!... Nu, nu merg acasă!...

Și începă să plângă cu hohot privind spre tatăl ei, care încă își luă rămas bun de la Zbisko, zicându-i:

— Dumnezeu să fie cu tine și nu te supără pe mine.

— Cum să mă supăr pe tatăl Danusiei? — replică Zbisko.

Iurand stringând mâinile tinărului, zise cu drag:

— Dumnezeu fie cu tine și te ajute în intențiunile tale curate!

Și împintenindu-și calul se depărtă.

Zbisko se întoarse supărat în Cracovia, unde spuse totul lui Mazko. Bătrânul era fără voie, căci vârful lăncii rămase în coastele lui. I-l împungea mereu și nu putea vorbi decât în propoziții de tot scurte. — În ceealaltă zi plecară și ei la drum. Mazko se așeză în trăsură pe o pernă moale.

Trăsura i-a făcut rău, așa că tot trupul i-s'a umplut de fierbințeală. Zbisko se sperie și credea, că fratele său poate muri încă pe drum: Iubiă tare pe bătrânul Mazko, căci el i-a fost crescătorul, înlocuitorul părintelui și a mamei sale, ani de-a rândul.

Și de va muri aicea pe drum și nu va putea fi împărțit cu sf. taine, sufletul său va fi osândit pentru eternitate. E ceva grozav și numai să te cugeți la așa ceva.

Și toate năcăzurile acestea i-le-au cauzat cruciații. Și ura lui față de cruciați, i-se potență și mai mult.

Peste noapte odihni ră sub cerul liber, ceea ce i-a făcut bine lui Mazko, căci se mai răcori nițel.

— Mă simțesc mai bine, — zise acum fratele său.

— Mulțumesc lui Dumnezeu, iubitul meu frate! — zise Zbisko mai ușurat. — Cu toate acestea, cred că va fi bine, dacă ne

vom abate pe la vre-un claustru, ca să te mărturisești și să te cumineci... Toți suntem în mâna lui Dumnezeu!

— Sunt păcătos și mă spovedesc cu bucurie, — răspuse Mazko. — Trupul lui Hristos fini va ușora morbul... Tu cum ai dormit?

— Eu nici n'am dormit, — zise Zbisko întristat.

— Amorul!

Bătrânul Bogdaniec, plecându-și capul începu să vorbească de nou:

— Nu știu, frate dragă, ce-ai putut tu să greșești! Nici tatăl tău și nici eu n'am fost oameni ușoratici în tinerețe.

Zbisko în loc de răspuns privi spre cer și începă să intoneze un cântec duios:

„De când nu te-am mai văzut“ etc.

Cântecul resună trist, amestecându-se din când în când cu ecboul ce venia dela pădurea învecinată.

Mazko voia să se ridice dar simți îndată o durere și scoase un țipet de durere:

— Mai de mult oamenii erau mai sănătoși și mai cu credință.

Ș apoi iarăși se văietă de durerea, cel neliniștea la tot momentul.

(Va urma)

Biserica ortodoxă și Româanismul.

Răspuns dlui Ion Mateiu.

de

Z. Păclisan.

(Continuare).

V.

În broșura mea am tratat pe larg rostul mănăstirilor în dezvoltarea culturii noastre naționale dela început și până în primele decenii ale veacului al XIX-lea.

Mănăstirile nu erau numai sfinte locașuri de închinare, de meditații liniștite asupra deșertăciunii lumii acesteia și a neîfărmitei fericiri a celei viitoare, ci tot atâtea centre culturale. Centre culturale au fost și mănăstirile românești, însă cultura care se făcea aici — până la sfârșitul veacului al XVI-lea — nu are pentru dezvoltarea vieții noastre naționale nici o însemnătate, sau una foarte mică. Călugării din mănăstirile noastre au trebuit să fie — cel puțin la început — cea mai mare parte bulgari și sârbi refugiați dinaintea cuceririi turcești. Aceștia au adus la noi cultura slavă din Bulgaria și Sârbia, dragostea și însuflețirea față de limba lor, singura, în care muritorii pot vorbi cu Dumnezeu, îl pot lauda și preamări și singura vrednică a servi ca vestmânt cugetării omenești. În mănăstirile românești înzăstrate cu averi mari de Voevozii și boierii țărilor române călugării continuă opera de cărturărie slavonă din sudul Dunării. În mănăstirile românești câteva sute de ani nu se scrie nimic românește, din ele nu pornește nici o mișcare în stare a deștepta în Români o puternică conștiință națională, care să le cultive mintea și inima și să-i ridice în șirul popoarelor luminate.

Astăzi ne putem mândri cu marele număr de manuscrise slavone păstrate în țările noastre, importanța lor însă pentru viața noastră românească națională, pentru perfecționarea sufletului nostru e foarte mică. Nu faptul că limba slavă era limba oficială a bisericii și a statului constituie marea nefecire pentru noi în epoca aceasta, nu împrejurarea, că activitatea literară și științifică a reprezentanților acestui curent, deci și a călugărilor și mai ales a lor, singurii oameni de carte din timpurile acestea, s'a mărginit aproape numai la copierea manuscriselor slave aduse din mănăstirile bulgărești și sârbești, cari cuprindeau traduceri de cărți religioase și foarte puține cu alt cuprins. Am încheiat apoi cu cuvintele dlui Iorga: „Aceasta e cultura, pe care o puteau da învățații din Moldova și Țara românească, călugări după asemănarea celor din Sârbia, ei țineau cu îndărătnicie la singura carte legiuită și plăcută lui Dumnezeu, cartea slavonă. *Literatura* românească nu putea porni dela dânzii, cari cântau pe bulgărește până și isprăvile lui Ștefan cel Mare.”¹⁾

În epoca a doua — dela sfârșitul secl. al XVI-lea până la începutul secl. al XIX-lea — mănăstirile românești se pot împărți în două clase: în mănăstiri închinare și mănăstiri slobode.

Mănăstirile închinare erau cele mai puternice fortărețe ale grecismului din principate și din ele neamul nostru nu trăgea nici un folos. Călugării fiind greci lacomi și hrăpăreți nu se puteau însufleți pentru idealurile și cultura noastră. Venitele cari le aveau din cele 561 de moșii, cari constituau a cincea parte din pământul Țării românești, se trimiteau în fiecare an mănăstirei-mame din Răsărit, ear celei închinare i-se lăsa numai cât era necesar pentru susținerea fraților.²⁾

Mănăstirile slobode încă au fost copleșite de grecism încât un scriitor străin contele D' Hanterive scrie la sfârșitul veacului al XVIII-lea, că mănăstirile Moldovei sunt pline de străini și mai nici una nu are în fruntea ei un moldovean. Pe lângă cutropirea grecească în mănăstirile neînchinare stăpânirea o destrăbălare extraordinară, care nu a putut fi distrusă nici de reformele îndrăznețe ale lui Mihai Viteazul, Miron Barnovschi, Constantin Mavrocordat și ale altora. Personalul acestor mănăstiri consta din oameni simpli, din clasa de jos a poporului, cari în foarte multe cazuri nu știau ceti nici liturghia. Adevărurile acestea sunt recunoscute și de dl Dobrescu,³⁾ la care se provoacă Mateiu, ca să combată „observațiile bolnavicioase” ale mele.

(Va urma).

Loc deschis.

Mulțămită publică.

Comitetul bisericii s. Georgiu din Ocna-Dejului, în numele său și al credincioșilor acelei biserici, vine pe această cale a cuita publice și a exprima cea mai adâncă mulțămită aceluia, cari la glasul nostru

¹⁾ Istoria literaturii religioase pag. 15.

²⁾ Operele principelui D. Cantimir tomul II. pag. 162.

³⁾ Istoria bisericii din Oltenia în timpul ocupației austriace. Ed. Acad. române. București 1906 pag. 32.

au binevoit a răspunde cu ajutoare parte din al lor propriu, parte au luat asuprași sarcina deja și mai grea, de a face colecte pentru ajutorarea bisericii noastre.

Iară și iară rugăm pe toți aceia, cari deja au la mână apelul, dar până acum nu au dat nici un răspuns, ca să binevoiască a face atâta serviciu bisericii, și dacă nu le stă de loc în putință a ne mijloci ceva ajutor, se ne retrimită apelul gol și să ne cruță de spesele revocării, căci pe noi ne costă bani și apoi voim a ne încerca norocul în alte părți.

În urma celor experiate ne vine a crede cumcă mulți numai pentru acea ne-au retrimit apelul gol, pentru că au fost de părerea că noi oftăm după ceva oferte exagerate, ear cei mai mulți tot din acest motiv îl rețin. O, nu! Dacă un apel pe care l-am tipărit în 3000 exemplare ne aduce chiar și numai 1—2 coroane noi suntem pe deplin îndestuliți și mulțămiți. Puținul din inimă ne încântă și numai nepăsarea și răceala ne doare.

Numele contribuenților și a sumelor cu multă dragoste creștinească contribuite sau colectate sunt următoarele:

Transpus din „darea de samă” trecută: 214 cor. 08 fil.

C. Pop, protopop Körösbánya 4 c. I. Pop preot Kusály (Coseui) colectat dela popor 8 c. 20 fil. Stefan și Victoria Orăștie 3 c. Of. paroh. gr.-cat. Sudoran și filia Che-reus colectat prin preot 14 c. 20 f. D. A. Alibunariu 4 c. Stoian Valer preot Felsőgezés 1 c. A. Lemenyi protop. Gherla 2 c. și a colectat dela vād. P. Georgeasa 1 c. I. Both 1 c. M. Pestean 1 c. I. Moldovan 1 c. D. Zamfira 1 c. G. Butuzs 1 c. F. Mureșan 1 c. mai mulți inși 82 fil. A. Pop preot Csernefalva colectat dela credincioși 10 c. 20 fil. D. Pop preot Bichigiu (Bükkös) B. Nasand colectat 15 c. A. Grama preot Sântmiclăuș cott. Szatmár 1 c. și P. Marie tot de acolo 1 c. Ofic. paroh. Teaca (Teke) colectat 2 c. I. Isaic preot Szászfénes colectat 3 c. 50 fil. L. Stupinian protop. Sacaramb (Nagyág) 2 c. 12 fil. și a colectat dela I. Hercegh 1 c. I. Armanca 1 c. I. Marza 2 c. P. Stirb 1 c. C. Stirb 1 c. E. Varmagian 1 c. B. Varmagian 1 c. S. Varmagian 1 c. V. Borza 1 c. G. Deac 2 c. cu totul 14 c. I. Muntean paroh gr.-or. Agnita 2 c. A. David preot Pán-czéléseh oferit 2 c. Epitropia gr.-or. Cristești (Havasgyógy) reprezentantă prin Isidor și Gerasim Hirbea colectat dela mai mulți 4 c. 80 fil. L. Cuesdean preot Budacul român a colectat 8 c. 73 fil. I. Popiliu preot gr.-cat. Marca (Sălăgiu) 2 c. iar dela credincioși a colectat 9 c. 24 f. V. Sfura preot gr.-cat. Balázsháza colectat 4 c. 60 fil. Ioan Rațiu preot gr.-cat. Kisfülpös și soția Aurelia 1 c. iar dela credincioși a colectat 3 c. I. Doros preot gr.-cat. Faluszlatina (Máramaros) a colectat 4 c. 63 fil. Vames György Mardos 7 cor.

(va urma)

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyve** — **Indice pentru școlile populare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur.**

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaliate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor.	4-20 fil.
1 "	" 1/2 "	" "	2-10 fil.
1 "	" 100 gr.	" "	—60 "
1 "	" 50 "	" "	—40 "

Comandele prin poștă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de poștă.

Carol Schieszl,
farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din Zsidve (Jidveiu) și la filiala din Küküllővár (Cetatea-de-baltă).

(35) 3-?

Grandios târg de stofe

în mare și mic

Noutăți pentru primăvară și vară!

	fl.	cr.
140 cm. stofe de Zsolna pentru costume acum	1-90	și 2-25
120 " Homespun englez acum	1-50	" 1-75
120 " Cheviott și Camgarn acum	59	" 78
120 " Voil de lână	85	" 1-05
Grenadin francez învrăstat și neted acum	85	" 1-10
Brodării de Madeira	38	" 58
Levantine de spălat acum	23	" 36
Delén Merino	25	" 39
Joljuri pentru haine cu fir de mătășă acum	39	" 55
Mătășuri Taffeta și Pongé acum	68	" 85
Cele mai nouă mătășuri foulard acum	98	" 1-15

Afară de celea aici înșirate, mare asortiment în stofe de haine, calitate distinsă, corespunderă modei prezente, mai departe: mătășuri, dantelă, funde, voiluri (zăbranic) decoruri și alte noutăți în articoli de modă pentru dame. — În interesul propriu ceară fiecare damă marea mea colecțiune de mustre carea o trimit gratis și franco. dacă mi-se scrie că dorește mustre ieftine sau mai fine.

Comande peste 20 Cor. se speadează franco-porto.

Matei Weiner

(36) 3 4 mare asortiment de modă pentru dame.

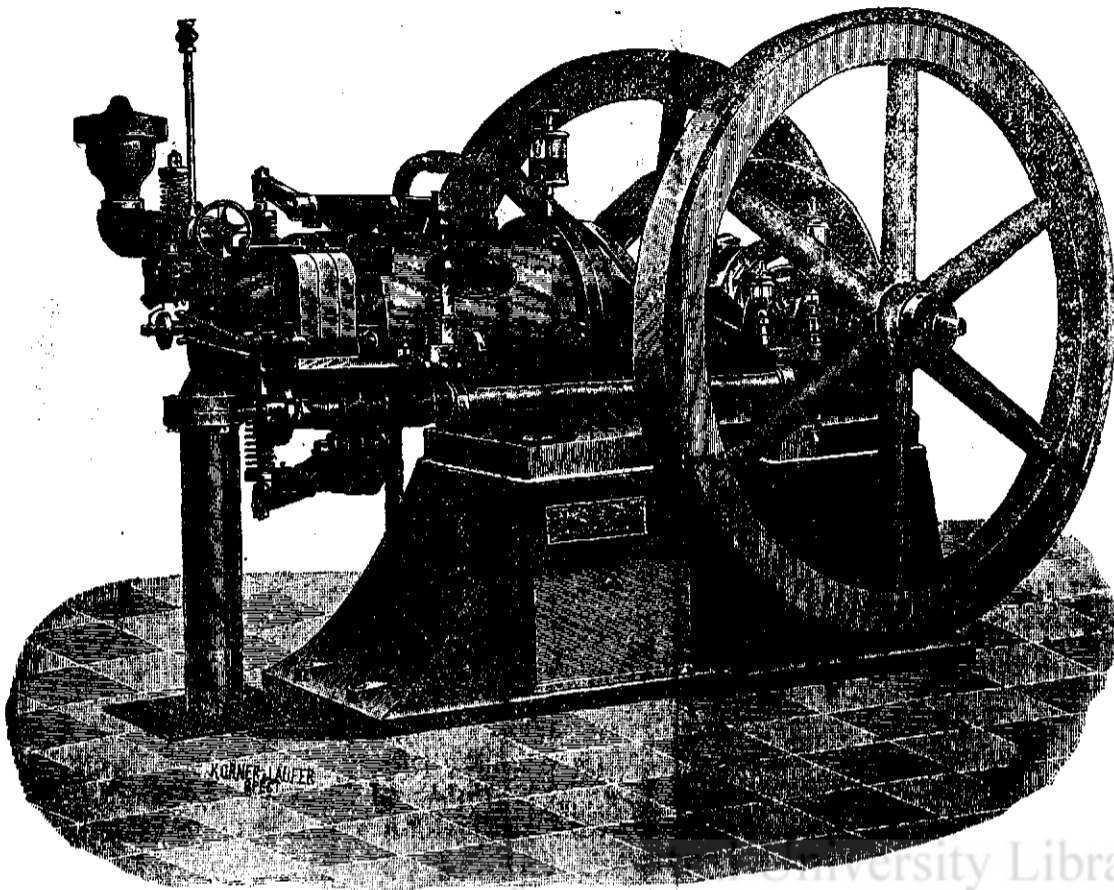
Budapest VI., *Andrássy-út 3. szám.*

Sprrijiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOALĂ

Blaj—Balázsfalva.

Subscrisul recomand celea mai practice **pluguri și mașini economice**. In depozitul meu se află **totdeauna gata** celea mai renumite **motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru imblătit cu motor**. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu

prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile, în rate.

== Cea mai mare garanță. ==

Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu cearcă la firma

Eugen Nicolă

prima fabrică română de mașini în Blaj—Balázsfalva.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(38) 1-52

Sprrijiniți industria română!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cismădiei 5. Strada Cismădiei 5.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4.831.168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4.571.035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112.045.412-==
	viață	10.847.132-==
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2.309.387-==

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 16-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

27, 16-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate. cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa. că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.